Spirit of Bosnia / Duh Bosne
An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal
Me?unarodni, interdisciplinarni, dvojezi?ni, online ?asopis

Izme?u kultura: Životni put i literarno stvaralaštvo autorice u egzilu

Safeta Obho?aš

1992. sam dospjela u Njema?ku, u meni do tada nepoznatu zemlju, gdje sam imala sre?u brzo nau?iti jezik i kroz nova saznanja dalje razviti moje literarno stvaralaštvo.

Moja prva faza u Njema?koj 1992-95. bila je izbjegli?ka agonija: preko dana sam bila optere?ena poslom, radila sam u nekoliko doma?instava kao ?ista?ica, brinula se o doma?instvu i porodici, a onda sam tr?ala u u?ionicu jedne narodne škole da nekoliko sati u?im njema?ki. Pri tome je u glavi neprestano bila ratna katastrofa u Bosni, ubijanje, umiranje, glad i bijeda mojih sunarodnika. Bosna je bila prisutna u svim medijima. Njena tragedija je svakog dana prenošena uživo u dnevne sobe širom cijelog svijeta. Mnogo Nijemaca se angažiralo i sakupljalo humanitarnu pomo? za narod u Bosni i Hercegovini. Ti ljudi su trebali nekoga da ih iz prve ruke izvijesti o tome, nekoga ko je upravo bio došao iz Bosne. Pomažu?i taj humanitarni rad shvatila sam koliko je važno znanje njema?kog jezika, i koliko se sama bolje osje?am kad se mogu javiti za rije? na istom nivou kao i drugi saradnici i doma?ini.

Literatura iz Bosne je tada bila jako tražena, ali ne ona koju sam ja pisala u Bosni. Takozvani „mainstream“ je nastojao da njema?koj javnosti pokaže kako socijalisti?ki kosmopolitizam Sarajeva tako i najbolje strane nekadašnje Titove zemlje, u kojoj su u harmoniji i pozitivnom odnosu živjele tamošnje kulture i religije. Ali ja nisam imala roman koji je za temu imao multikulturnu bajku o mojoj domovini. Moj stil pripovijedanja se dopao jednoj urednici, pa je htjela poru?iti kod mene jedan ljubavni roman. „Ali ja ne pišem ljubavne romane. Pišem o bosanskim ženama koje su u ime ljubavi iskorištavane i izrabljivane ?ak i u svojim vlastitim porodicama“, odgovorila sam. „Ne, sad nam ne trebaju takve „emanze“ i njihove ideje. Ljubav izme?u jednog srpskog mladi?a i jedne djevojke muslimanke, to bi se u ovom vremenu dalo dobro prodati.“ Nisam mogla pisati roman sa nametnutim sadržajem i pa sam se ?vrsto držala svojih poslova kao ?ista?ica.

U neko doba se našao i jedan mali izdava?, koji je želio publicirati djela iz „ugroženih kultura“, kakva je bila i bosanska, pa je objavio i moje knjige.

Sa prvim publikacijama, izme?u 1996. i 97. završila se moja izbjegli?ka faza u Njema?koj. Nakon toga bila sam istovremeno ?ista?ica i autorica u egzilu. 1997. sam, uz zalaganje mog izdava?a, pozvana na Simpozijum „Izdavaštvo u egzilu“. Bilo je puno diskusije i referata o situaciji pisca u tu?oj kulturi. Re?enica jedne referentice iz Münchena me se duboko dojmila i ja sam je dobro zapamtila: Žene u egzilu održavaju Njema?ku ?istom, jer one nemaju nikakvu drugu šansu. „Ili

svoje šanse promaše, kao ja“, mislila sam.

1997. i 1998. sam imala puno sre?e, jer sam dobila nekoliko radnih stipendija zaredom. Par godina bez finansijskih problema, sa ve? dobrim znanjem njema?kog, mogla sam brže reagirati na svoju okolinu, sakupljati informacije, javiti se za rije?, razumjeti probleme migracije. Istovremeno nisam mogla shvatiti, zašto se politi?ko-kulturni autoriteti tako površno bave problemima useljavanja. Stalno su uspostavljanje dijagnoze tog bolesnog stanja, ukazivalo se na to da integracija ide krivim putem ali se nije preduzimalo skoro ništa da se sprije?i nastanak paralelnih društava u njema?kim gradovima. Žene u egzilu su bile osu?ene na to, ne samo da rade ve?inom kao ?ista?ice, nego i na to da ?uvaju tradiciju i obi?aje iz bivše domovine. I da podnose svaku okrutnost takvog stanja. One koje su istupale, koje su željele pokrenuti diskusije o goru?im problemima useljenika, posebno migrantkinja, naj?eš?e su ostajale usamljene i nisu mogle ra?unati ni sa podrškom njema?kih politi?ko-kulturnih struktura.

Teroristi?ki napad 11. Septembra 2001. u New York-u potresao je i promijenio cijeli svijet. Nakon bolnog bu?enja, javnost se suo?ila sa problemom „islam u Evropi“, ali opet nedovoljno konstruktivno. Ta tema se obra?ivala ili ekstremno neprijateljski ili po svim mjerilima politi?ke korektnosti. Zastupnici ove druge struje su mislili: za ime Božije volje, samo da ne naljutimo fundamentaliste u islamskoj zajednici. Redakcije su se natjecale u tome, ko ?e tim navodnim poznavaocima Kurana ponuditi više prostora za iznošenje svojih vi?enja. Na podijumske diskusije su pozivane uvijek iste osobe, isti autori su dobijali cijele stranice u novinama, gdje su objašnjavali kako se primjenjuje Sveta knjiga. Jednom nas je jedna mlada, našminkana i nakin?urena žena podu?avala kako ?emo se obla?iti a da to odgovara propisima islama, drugi put nam je vazio o?igledno jedan ženomrzitelj, o tome kako je za jedno muslimanku ostvarivanje sopstvenih želja veliki grijeh, jer one trebaju živjeti samo za dobro svoje porodice. Jedna mlada pokrivena žena, angažirana na socijalnom podru?ju, priznade da u useljeni?kim porodicama ima mnogo nasilja nad ženama. Ali je ona sa svoje strane, što je smatrala svojom velikom zaslugom, pokušavala uvjeriti imama njihove džamije da prilikom svog vaza opominje nasilne muškarce u svom džematu. Žene se ne smiju tu?i, jer to ni Pejgamber nikad nije ?inio.

Pitala sam se, gdje žive te muslimanke! U jednoj strogo islamskoj zemlji, gdje vlada šerijatsko pravo, ili u jednoj evropskoj državi, gdje na raspolaganju stoje svi zakoni za pravnu zaštitu individue.

Neprijateljski nastrojeni mediji su isticali samo negativne doga?aje iz tog pralelnog društva: prisilna udaja, ubistva sestara i k?erki zbog ?asti, radikalna omladina, škole koje nisu mogle raditi zbog vandaliranja u?enika iz useljeni?kih porodica. Mnogi izdava?i su ih slijedili, jer se sa knjigama koje su obra?ivale temu „zlostavljane muslimanske k?eri“ mogao napraviti dobar promet. Opet nisam imala rukopise koji su mogli zadovoljiti takve kriterije, ni politi?ki korektnih ni neprijateljski nastrojenih urednika. Za prve je moj na?in mišljenja i pisanja bio previše evropski, za ove druge sam morala više ista?i svoju nesre?nu sudbinu kao muslimanka. Lahko je mogu?e da se jedan od urednika šalio kad je ovako komentirao jedan moj tekst: „Portret jedne muslimanke koja nije pokrivena, koja nije silovana ili zlostavljana, koja nije dospjela u neki dom za ugrožene žene. Po mom mišljenju takve pri?e ne interesiraju naše ?itaoce.“

Ne znam kad ali se nadam da ?e takvi urednici brzo shvatiti da se varaju. Imala sam ?ast i zadovoljstvo upoznati mnoge Nijemce koji od medija o?ekuju, da jednom daju rije? muslimanima, koji doduše žive i rade po svom islamskom uvjerenju, ali su nau?ili da misle i odnose se prema drugima bez dogmi i predrasuda. Postoji još nešto što mi daje nadu: glasovi muslimana koji žele

živjeti u Evropi i biti dio te kulture, koji odbijaju svako nasilje u ime vjere, sve su glasniji. Nadati se da ne?e biti ugušeni i sa jedne i sa druge strane.

Prvo objavljeno, “Frauenrat” 2007.

Za daljnje ?itanje:

Blog

Safeta Obho?aš: Legende i prašina, Bosanska rije?,2001, Tuzla
Safeta Obho?aš: Šeherzade u zemlji dugih zima,(2005) Bosanska rije?, Tuzla
Safeta Obho?aš: Trbušna plesa?ica, 2006, Bosanska rije?, Tuzla

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.